

آنی بوده ولی دانسته نیست دوباره از کی این فرمانروائی را داشته .
شکفت آنکه همین سال آخرین زمان او و خاندانش بوده و بنوشته
آلیشان از سال دیگر حکمرانی آنی را ارمنیان داشته‌اند و از آنچه
کار شاهنشاه آگاهی نیست . (۲۲)

گفته که حرف ربط است جزو ناه گرفته بدینسان که بنداشته نه او کی سلطان
است و آنگاه شاهنشاه را خود محمود بنداشته نه سرش . رو به حرفه نوشته‌ای
آلیشان درباره سران ابوالسوار و نوادگانش جز از یکرشته غلغله و سپه‌ها
نیست و در بیره همگی آنان دحر اشبه گیده است .

(۲۲) برای داستان شاهنشاه ذیل تاریخ بن‌القلاسی ص ۳۶۱ و ۳۶۰

و کتاب وارنان ص ۱۳۶ و ۱۳۷ و حامیچیان جلد سوم ص ۷۹ و کتاب آلیشان
ص ۵۹ و ۸۵ و ۱۰۰ دیده شود .

ملحق نخستین

چون در بخشهای پیشین برای هر کدام از خاندانهایی که موضوع گفتگو بودند جدول درست کرده‌ایم برای شدادیان هم که موضوع گفتگوی این بخش بوده جدول می‌آوریم :

جدول نخستین

شدادیان گنجه

۱ - محمد پسر شداد

۳۴۰ - ۳۴۴

۳ - مرزبان

۳۶۸ - ۳۷۰

۴ - فضلون (۱)

۳۷۰ - ۴۲۲

۲ - لشکری (۱)

۳۶۸ - ۳۶۰

۵ - موسی

۴۲۲ - ۴۲۰

۶ - لشکری (۲)

۴۲۰ - ۴۴۱

۸ - ابوالسوار (۱)

۴۵۹ -

نوحهر ۷ - انوشیروان

۴۴۱ -

گودرز اردشیر

۹ - فضلون (۲)

۴۵۹ - ۴۸۱

۱۰ - نوحهر

۴۵۷ -

جدول دوم

شادیاں آنی

۱۰ - منوچہر پسر ابوالسوار
- ۴۵۷

۱۱ - ابوالسوار (۲)
- ۵۱۸

۱۳ - خوشچہر
۵۲۵ - ۵۲۵

۱۴ - محمود
- ۵۲۵

۱۲ - فضلون (۳)
۵۲۵ - ۵۱۸

۱۷ - شاہنشاہ
۵۵۹ - ۵۹۵

۱۶ - فضلون (۴)
۵۵۶ - ۵۵۰

۱۵ - شاداں
۵۵۰ -

ملحق دوم

خداوندان تفلیس

در این بخش و در بخش دومین داستان امیر جعفر خداوند تفلیس را که در آغازهای قرن پنجم میزیسته و با ابوالحسن علی لشکری دوم همزمان بوده و قطران در باره او قصیده‌ها دارد نگاشته (۱) گفته‌ایم که جز در تاریخ جوانشیر نام او نیست. فارقی که یکی از بهترین تاریخنگاران اسلام است و خویشتن زمانی در سرای دیبتری پادشاه گرجستان بسر میبرده و از اینرو آگاهیهای بسیار سودمند در باره گرجیان و ارمنیان دارد در سال ۵۱۵ مینویسد: «مردم تفلیس پیش نجم‌الدین ابلغازی فرستاده خواستندش که تفلیس را بدو سپارند که چهل سال کمایش بدست خود مردمانش بود. فرمانروایان آن گروهی بنام «خاندان جعفر» (بنو جعفر) بودند که از دو بست سال حکمرانی داشته و نابود شده بودند و رشته حکمرانی بدست خود مردم افتاده بود که هر ماه یکی بدست میگرفت و چهل سال بدینسان گذرانیده بودند.» (۲)

ازین نوشته پیداست که پس از امیر جعفر خاندان او بریا و سالیان دراز فرمانروائی تفلیس و آن سامانها را داشته‌اند و در سال ۵۱۵ چهل سال بوده که آن خاندان سپری شده بود.

(۱) بخش دومین ص ۷۴ و بخش سومین ص ۲۷ - ۲۹ دیده شود.
(۲) تاریخ ابن الفلانی ص ۲۰۴ دیده شود (نوشه فارقی را در حاشیه نقل کرده).

ملحق سوم

خداوندان نرینر

در بخش دومین یکی از خاندانهائی که یاد نموده ایم خداوندان نرینر است که مر بن علی، و علی بن مر، و عمر بن علی، و محمد بن عمر را نام برده گفته ایم که طبری و ابن اثیر درباره عمر مینگارند که در سال ۲۶۰ هجری از سوی خلیفه والیکری آذربایگان یافته با علاء بن احمد از دی والی پیشین آنجا جنگ نموده او را بکشت سپس ابن اثیر در سال ۲۶۱ هجری داستان را بی کم و کس در باره محمد پسر عمر مینگارند، و گفته ایم دانسته نیست که کدام یک از این دو نگرش درست و راست است. (۱)

در دیوان بختری شعر معروف عرب قصیده بست در ستایش محمد بن عمر بن علی بن مر و در آنچه از جنگ اشکر و علاء میبرد. از آنچه یقین است که داستان جنگ با علاء زدی و اشکن او از آن محمد است نه زآن پدرش عمر. از شعرهای قصیده میآید که دیر زهدنی جنگ در بیرون مرغه بوده و در رشتن بر سر شهر زور نیز جنگ روی داده. برخی شعرها در آنچه گفته شد میآید.

منی سحر فی آن مر اجدده	حضور نعت شد منی اجدده
وقفنا عروس من رجا محمد	شوی من من جدی و رجا
اشدتم الحرب نکت عدا	و فدیوه لریه شد منی
کراشیر خیل به خس تو میه	شول تو به خیل منی غور

(۱) بخش دومین ص ۴ و ۵ درج شده است.

بعد علی ذاك التورد عال	غداة توردن العلاء فما غدا (۲)
قتل علی اوابها و قتال	وقد حشدت حول المرافة منه
لطلاب ذحل فی الدماء نهال	و ما تركت فی ارضیل لبانه
سنا بکها عن عبرة و نکال	فقطعت با علی شهرزور فاقلمت
نشر و لا مسنهض لضلال .	فروح علی السلطان لم یبق مبعث

بختری قصیده‌هایی هم دارد برخی در ستایش « ابو خالد مر بن علی بن مر » و برخی در نکوهش او و نام نریز میبرد . یقین است که ابن نیز از آنخاندان و گویا برادر عمر بوده و فرمانروائی در نریز داشته . در قصیده‌ای در ستایش میگوید :

کتاب من قحطان مر بقودها	وان یجل الموت الزعاف الیهم
	تا میگوید :

بشک الا کان جما خلودها	ابا خالد ما جا و را لله نعمة
	در نکوهش میگوید :

تسبل بخر المکر مات مذانیه	عفاء علی وادی نریز فانه
قراء و لا بالغمر ترجی مواهبه	و ما کان مر بالجواد فیننی
فما کنت الا التیس اخفق حاله .	ابا خالد لا یحزک الله صالحاً

(۲) « تورد » را در قاموس معنی « دسه دسته در آمدن گروهی بجائی » نوشته از اینرو اگر مقصود از « علاه » در این بیت علاه ازدی باشد فعل بمعنی « بر سرش رفتن » یا « گردش فرو گرفتن » بکار رفته و گویا این معنی مجازی باشد .

فهرست نامها و جایها

آلبیان (آزبان) ۳	الف
آنی ۵۱، ۶، ۲۴، ۳۸، ۴۶، ۴۸، ۵۷ - ۷۲	آخوریان (رود) ۴۵
ابغاز ۱۶، ۱۹، ۲۸، ۳۶، ۴۴، ۶۸	آذربایگان ب، د، ۲، ۳، ۵، ۸، ۱۰، ۱۰۰
ابغازیان ۵۵، ۵۶	۱۵، ۲۰، ۲۹، ۴۳، ۶۴
ابراهیم (بسر مرزبان کنکری) ح	۶۹، ۷۰، ۷۶
ابراهیم (بسر مرزبان سالاری) ۱۲	آذربایجان د، ۲
ابهر ج	آذری (زبان) ۳
ابوالحسن (عمی، اشکری حسنین)	آر (مردمان ایران) ۳، ۱
ابوالحسن (عمی، اشکری دوه)	آران ۱، ۵، ۱، ۶، ۸، ۱۰، ۱۲
ابوالحسین (حفر)	۱۴، ۱۹، ۲۱، ۲۴، ۲۶، ۲۷
ابوالسوار (شورور حسینی) ۳۶ - ۴۱	۲۹، ۳۰، ۳۶، ۳۷، ۴۴
۴۱ - ۴۸، ۵۷، ۶۲، ۷۳	۴۸، ۵۰، ۵۱، ۵۵، ۵۷
ابوالسوار (شورور دوه) ۵۹، ۶۲ - ۶۵	۶۰، ۶۴، ۶۹
۶۵، ۷۲، ۷۴	آرانشادان ۳، ۴، ۲۱
ابوالفتح (موسی)	آزبان ۳، ۴، ۱۳
ابوالفضل (حفر)	آزانی (زبان) ۳
ابوالیب ۶۴	آزارات (کوره) ۶۱
ابوالنصر (نصون دوه)	آزاد رود ۴۰
۳۵ - ۳۷	آسید ۴۰
۳۳ - ۶۲	آشود (بدسه ارمنین) ۳۲، ۳۴، ۳۵
ابوالعباس (دوه سالاری) ۱۲	۳۵، ۳۸، ۵۴، ۵۹
۲۳، ۴۶	آشود (نوه ششک) ۶
بی ران ۳۴، ۳۵	آق قویسویان ۲
۶۹، ۷۶، ۷۷	آل (مردم آران) ۳، ۱
	آلبیا (آران) ۳

ایوب ۵۲۰۷	اردشیر (پسر لشکری) ۲۲۰۲۱
ایلیقازی ۷۵۰۶۱	۷۳۰۴۳
ایلنگز ۶۹ - ۷۱	ارزروم ۶۷
با	ارس ۱۲۰۲
ماکو ۲۰۱	آرمستان ا، ب، د، ۵، ۱ - ۱۲۰۸
باکراتویان ۳۲، ۳۴، ۳۸، ۳۹	۰۴۵ - ۳۱، ۲۸، ۲۱، ۱۴
۶۷، ۵۹، ۵۴، ۴۵	۶۹، ۶۴ - ۵۱
باگارات (پادشاه گرجستان) ۲۷۰۱۶	ارمنیان ۲۰ - ۱۷، ۱۳، ۱۲، ۴، ۱
۴۹، ۴۸، ۲۸	۰۴۹ - ۴۶، ۳۶، ۳۱، ۲۸
بدلیس ۶۵	۰۶۵ - ۶۳، ۶۱، ۵۹، ۵۷
بردوا (رده) ۲۰۱، ۱۱، ۱۲، ۱۳	۷۱، ۶۹
بساسیری ۵۶۰۵۵	ارویا ۵۱
بصره ۲۳	استراباد ۶۰، ۵۵، ۵۳، ۵۱
بغداد ۲۳، ۴۵، ۵۱، ۵۰	اسدالمن (شیرکوه)
بقراط ۵۴	اشکابیان ۴۲
مکران (دز) ۷۰	افلاطون ۵۴
بنی مسافر (کسکریان) ب	الپارسلان ۵۸، ۵۷، ۴۹ - ۴۴، ۱۶
بهرام بهلوی ۴۲	۶۳، ۶۲
بهرام حوسن ۴۱	امیرشاه (شهشاه)
بوزان ۵۱	انوشروان (ساسانی) ۲۲
بورسیان (رومیان)	انوشروان (پسر لشکری) ۳۰، ۲۲
بیج ۶۱	۷۳، ۴۴، ۳۱
بیزن ۵۶، ۳۰	ایران ا، ب، ۱، ۵ - ۱، ۸، ۵
بیستون ۲۳	۶۴ - ۶۰، ۳۸، ۳۶، ۲۲
پا	ایرانیان ۶۲، ۴۷، ۳۶، ۳۵، ۴، ۳
مارسان (ایرانیان) ۴۵	۶۶
پرویز (ساسانی) ۴	ایوانی (پسر لیارید) ۲۸
بومی (سردار روم) ۳	ایوانی (سر ابوالیث) ۴۵، ۶۴

خا

خرور ، خردان ۳۰۰۲۶۰۴
خراسان ۶۴
خسرو (پرویز)
خلاط ۶۲

خوشچهر ۷۴ ، ۶۶ ، ۶۴

دال

داجیان ۱۵
داویت (بیجاك) ۳۷ - ۳۵ ، ۱۴ ، ۱۳
داویت (بادشاه گرجیان) ۶۳
درند ۱

دویچه خزر ۱

دوبین ۴۷ - ۴۰ ، ۳۵ ، ۳۱ ، ۱۲ ، ۷
۶۵ ، ۶۲

دیورگان ۶۷

دیسو ۵

دیلازخی ۴۱

دیستیری (دشه گرجیان) ۶۷ ، ۶۴ ، ۶۳
۷۴ ، ۶۸

را

رسته ۵۶

رواندین ۷۰ ج ۱

رواندر (ایرکند) ۶۸ ، ۸ ، ۷

روم ، رومین ۳۳ ، ۳۰ ، ۳۲ ، ۳۰ ، ۱
۶۸ ، ۲۵ - ۳۸

زا

زمرت ۱۵

زیج ۵۴

بیروزان (دیلمی) ۳۳

قا

قازبکان ۶۹ ، ۱۶ ، ۵ ، ۴ ، ۱
قازبکستان ۷

قبریز ۲۲ ، ۵ - ۵۲ ، ۳۵

ترکان ، ترکمان ۴۵ ، ۳۸ ، ۳۵ ، ۲
۶۳ - ۵۹

ترکستان ۳ ، ۲۲

تیسفون ۵ ، ۴

تغلیس ۴۹ ، ۴۸ ، ۲۹ - ۲۷ ، ۲۰
۷۴ ، ۶۹ ، ۶۳ ، ۶۲

تیمور ۲

جیم

جابلسا ۵۴

جابلقا ۵۴

جاشقا - حور (رودخانه) ۴۵

جامی ۵۲

جرر (گرجیان) ۱۶ ، ۱۵

جستایین ۱۰ ج

جستان (پسر مردبان سالاری) ج

جلال الدین (حسن) ۶۹

جلال الدین (خوارزمشاه) ۶۹

جعفر (و عصر) ۲۷ ، ۲۱ ، ۲۰
۷۵ ، ۲۹

جواشیر ۵ ، ۴

جوزوگینو ۱۴

حبا

حیدر (عمی بن ابیطالب) ۲۳

شادادیان ۱ - ۶۰۶۰۵ - ۲۳۰۱۵

۷۳۰۷۰۰۶۸۰۵۸۰۵۷۰۵۴

شروان ۲۱۰۱۹۰۲

شروانتشاهان ۲۱

شکور ۱۲۰۱۱

شیرام ۱۱۰۸

شماخی ۱

شوت (زلیرت) ۱۵۰۱۱

شهرزور ج ۷۷۰

شیراگه ۴۴

شیرکوه ۶۸۰۷

صاد

صدراالدین (اردیلی) ۶۹

صلاحالدین (ابوی) ۶۸۰۷

صغویان ۲

صنعاہ ۵۴

طا

طغرل بیگ ۳۶ - ۴۳۰۲۸ - ۴۴۰۴۴

طغرل (پسر ملکشاہ) ۶۵۰۶۳

عین

عبدالله (روادی) ۲۷

عراق ۷۰

عزالدین (سلطی)

عیسی (پیغمبر جهود) ۶۲

علاء ازدی ۷۶

علی بن مر ۷۶

عمر بن علی ۷۶

علی (لشکری نخستین)

سین

ساسانیان ۲۲۰۲۱۰۴

سلاریان ۱

سکندر (مرزبان) ب ۸۰۶۰۸۰۶۰۱۱

سکین (سرهنک) ۵۵۰۵۱۰۴۵

سرماری ۷۰

سجوتیان ۶۰۰۴۴۰۴۳۰۳۸۰۶

۶۹۰۶۵

سلطی (عزالدین) ۶۲

سلطان (شهنشاه)

سعدون ۷۰

سباد (بیعاک) ۱۳

سباد (خداوند سنیک) ۵۰

سیر (دز) ۱۰۰۸

سنکریم (خداوند قاریسوس) ۱۴

سنکریم (خداوند سنیک) ۶۵۰۵۹۰۵۰

سنیک ، سبسکان ۵۰۰۲۱

سهرورد ج

شین

شادی (بنای صلاحالدین) ۶۸

شاشواغ (گنستان) ۱۵

شاه ارمن ۷۰

شاه ۶۷۰۵۴

شاهنشده (پسر محمود) ۷۰ - ۷۴۰۷۲

شاوور (ابوالسوار نخستین)

شاوور (ابوالسوار دوم)

شهاد (فخرالدین) ۶۷۰۶۸۰۶۷

قصصان ۷۷	علی (لشکری دوم)
قریبا ۲	غمین
قرتی ۶۵	غامیق (مصنبن - بادشاه ارمنی) ۱۳
قره نویسویان ۲	۱۶۰۱۴
قرل ۶۲	غامیق دوم (بادشاه ارمنی) ۴۰۰۳۹
قسطننه ۵۹۰۴۱۰۴۰	۴۳
قصبی (شاه ارمن)	غامیق (خداوند - جوروگیدو) ۱۴
قصران ب - ۲۰۰۱۷۰۵ - ۵۱۰۳۲	غامیق (سرهنگ) ۱۵
۷۵۰۵۶	غامیق (بادشاه کاخ) ۲۸
قنصر ۲۳	غزان ۳۸۰۲۹۰۲۰
قصر ۳۸ - ۳۹	قا
کاف	قاریسوس ۸۰۹۰۱۱۰۹۰۱۴۰۴۹
کر (رود) ۲	قنرال دین (شهادت)
کرمان ۵۵	فضلون (حسین) ب ۸۰ - ۲۰۰۳۱
کنگرین ۱۰۰	۷۳۰۵۷
کیکوس (زری) ۲۲۰۳۴۰۴۳	فضلون (دوم) ب - ج ۲۶۰۳۲
کراف	۷۳۰۶۰ - ۴۶
گرچسان ۲۰۱۳۰۱۵۰۱۶۰۳۲	فضلون (سوم) ۵۸۰۵۹۰۶۴ - ۶۶
۴۸۰۴۵۰۳۶۰۳۴۰۲۷	۷۴
۷۰۰۶۳۰۴۹	فضلون (چهارم) ۶۸۰۶۹۰۷۴
گرچین ۲۰۱۲۰۱۵۰۲۰۰۲۷	غیب (پسر گریگور) ۱۴
۴۹۰۴۸۰۴۴۰۲۰۰۳۶	قافی
۷۵۰۷۱۰۶۷ ۵۵	قز ۶۷۰۵۹
گرگن ۳۴۰۳۳	قدسیه ۵
گریگور (دسه گرچین) ۶۸۰۷۰	قارس ۶۳
گریگور (حدود سیبک) ۵۰	قورد ۵۵
گریگور (حدود فریسوس) ۸۰۱۱۰	قوردین ۵۶
۱۵۰۱۴	غمن ۳۶

مراغه ۷۶، ۷۷
 مر (بن علی) ۷۷
 مرین علی بن مر ۷۷
 مرزبان (سالار)
 مرزبان (پسر محمد شدادی) ۸ - ۱۲
 ۱۷، ۷۳

مفلح ۵

مصر ۵۴

ملک‌شاه (سلطان سلجوقی) ۴۵، ۵۰، ۵۰
 ۵۱، ۵۵، ۶۰، ۶۵، ۶۹
 ملان (سراواله‌یجاء) ۱۷، ۱۸، ۲۰
 ملان (سر وهسودان) ح ۷، ۵۱
 منوچهر (ساز انساها‌ای ایران) ۲۲
 منوچهر (پسر وهسودان) ح ۵
 منوچهر (سراشکری) ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۴۳
 ۷۳

منوچهر (پسر ابوالسوار) ۳۲، ۴۶
 ۴۷، ۴۸، ۵۵ - ۶۲، ۷۰، ۷۴

مهران ۴، ۱۳، ۲۱

مهران ۴

موسی (بنی‌مصر جهود) ۲۰

موسی (سر فصلون) ۱۷، ۷۳

نون

نحوان ۱۶، ۲۸

نریز ۷۶، ۷۷

نظام‌الملک ۴۵

نوشاد ۲۳

گریگور (پسر بهرام) ۴۲

گریگور (پسر واساق) ۵۰، ۵۹، ۶۱، ۶۵

گرز (گریجان) ۱۶

گلستان (شاشواغ)

گنجه د ۲، ۷، ۸، ۱۱، ۱۳، ۱۹

۲۴، ۲۵، ۳۲، ۳۳، ۴۳

۴۸، ۵۲، ۵۵، ۵۷، ۵۸

۶۰، ۶۵، ۷۳

گنگ ۲۳

گودرز (پسر لشکری) ۲۱، ۲۲، ۴۳

۷۳

گیورگی (پسر داویت بیجاک) ۱۴

گیو ۳۰

لام

لشکری (ضمتین) ۸، ۱۰، ۱۲، ۷۳

لشکری (هود) ب ۱۷۰ - ۲۰، ۲۲ -

۳۰، ۵۱، ۷۳، ۷۵

لشکری آباد ۲۳

لنگری ۱۹

میم

ماه ۸، ۹

محمد (پیغمبر اسلام) ۶۲

محمد (سر شداد) ۸، ۹، ۱۰، ۷۳

محمد (سر ملک‌شاه) ۶۲، ۶۵

محمد (پسر ملک‌شاه) ۶۵

محمد (بن عمر) ۷۶

محمد (سراوالسوار) ۶۴، ۶۶، ۷۰

۷۱، ۷۴

وهسودان (روادی) ج ۱، ص ۲۰، ۲۱، ۲۰
 ۵۱، ۴۳، ۲۲
 وهسودان (کنکری) ج
 وهسودانیان ج
 یا
 یردگرد (سوء) ۵، ۴
 یعقوب (بنه بر جهود) ۵۴
 یوحنا (هوهابیس)
 یوسف (سر یعقوب) ۵۴
 یوایان ۱

ها

هایقازیان ۵۰، ۴۹، ۱۴
 هرمتز (ساسانی) ۴
 هند، هندستان ۳۲، ۲۲
 هوهابیس (پادشاه ارمنستان) ۳۴ - ۳۹
 هوهابیس (بسر غانثیق دوم) ۶۰
 واو
 وازازگریکور ۴
 واهراه (پهراه)

تصحیح

در سفر ۱۸ صفحه ح دیبا کله کنکری بنده اشکریان
 حب شده حواسگان سعه خود را صحیح فرماید.
 در بخش حسین در صفحه ۳۸ هم این کله اشکریان اشکریان
 دوم حب شده آنکه در جبهی دیگر هر دو کاف عربی است و یکی در شمشیر
 شرقشس ازها که در شماره جولای سال ۱۹۲۹ مجله آسوسی هدیوی لندن
 تقریباً در آن بخش چاپ کرده این کله را بد آوری کرده است. وی آه
 از کاسه مستعد بدست آورده ایزه کاف دوم در روز هم درسی و سه عربی
 ادا میشده است و اگر چه ما شرمه با هر دو کاف عربی گذشته ایزه و اشکریان
 صفحه ۳۸ بخش حسین خط چاپی است حوسبیده آن شده هم ایزه برای
 خود دارد.

THE
ROTTEN RULERS

(Shaddadits)

BY

S. A. Kasrawi Tabrizi

M. R. A. S

Vol III

TEHERAN

1930